

Elżbieta MAREK

Akademia Ignatianum w Krakowie

Facebook źródłem doświadczeń, inspiracji i rozwoju nauczycieli z grupy „Nauczyciele wczesnoszkolni”

Abstract: Facebook as the Source of Experience, Inspirations and the Development of Teachers from the Group ‘Primary Educational Teachers’

The group ‘Primary education teachers’ has been on Facebook for two years. It is directed at the teachers who want to share their work-related experience and inspirations with others. For the purpose of research I applied the analysis of contents. The purpose of the research was an attempt to provide the answer to the following questions: What are the contents of entries? What themes are started by primary education teachers? What problems do they have with relation to their profession? What kind of knowledge are they short of? What experience do they share with the others? To what extent do they inspire one another? How do they evaluate the Facebook group’s operations? The analysis of contents allows for the statement that entries consider various issues — namely, professional development, promotion, education regulations, reforming education, forms of teacher advancement, methodological materials inquiries: scenarios of lessons, class and school events, child diagnosis sheets, tests of school achievements. The teachers also share the websites addresses which are the sources of inspirations, recommend interesting publications and articles related to teaching, upbringing, working with a disabled child, they present some examples of visual and technical works along with the details how to make them, as well as some genuine methodological solutions considering i.e. assessment for learning. The analysis of teachers’ entries (the teachers being at various age and possessing diversified employment and advancement history) can serve as inspiration for some academic teachers while creating plans and programmes of teachers-to-be and methodological consultants and advisers.

Key words: Facebook, primary education teachers, inspirations, experience, knowledge, opinions

Słowa kluczowe: Facebook, nauczyciele wczesnoszkolni, inspiracje, doświadczenia, wiedza, opinie

Wprowadzenie

W ciągu ostatnich kilkunastu lat Internet stał się jednym z najważniejszych źródeł informacji. Medium to coraz częściej przejmując rolę mediów tradycyjnych, takich jak: książka, prasa, radio, telewizja. Już pod koniec XX w. wybitni znaw-

cy świata nauki i mediów przewidywali, że globalna World Wide Web stanie się jednym z ważniejszych kanałów komunikacji.

Techniczna zdolność do błyskawicznego przesyłania znaków i symboli w skali całego globu, a co za tym idzie — dostarczania tych samych treści i emocji milionom czy miliardom ludzi — stała się dzisiaj powszechna. Każdy z nas korzysta z wielu urządzeń telekomunikacyjnych i informacyjnych; tak już do nich przywykliśmy, że przestaliśmy się im dziwić i je podziwiać. Nie zmienia to jednak faktu, że wszechobecność środowiska komunikacyjnego i powszechna dostępność rozmaitych mediów komunikowania, pokonujących czas i przestrzeń, jest świeżej daty i bezspornie ma rewolucyjną doniosłość w historii ludzkości (Goban-Klas, 1999, s. 13).

W książce *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu* T. Goban-Klas bardzo wyraźnie podkreśla rosnącą rolę mediów telekomunikacyjnych w nowoczesnym społeczeństwie. Wyróżnia on erę komunikowania za pomocą Internetu jako ostatnią i wynikową spośród kilku poprzedzających ją er komunikowania masowego, począwszy od ery znaków i sygnałów, mowy i języka, pisma, druku i komunikowania masowego, przez erę telekomunikacji i informatyzacji, a kończąc na erze komputera (1999, s. 16–17).

Era komputera — tak można, bez przesady, nazwać koniec dwudziestego wieku, a w świetle rozwoju Internetu erą telekomputera. Nie jest jeszcze pewne, co ona kulturowo oznacza, ale społeczeństwa i gospodarka pozostają pod przemożnym wpływem tego właśnie narzędzia, które wprowadza nas w „społeczeństwo informacyjne” Trzeciego Tysiąclecia (Goban-Klas, 1999, s. 17).

W XXI w. komunikowanie się za pomocą Internetu stało się bardzo powszechne. Coraz większe znaczenie w procesie komunikacji mają internetowe media społecznościowe.

Definiując pojęcie internetowych mediów społecznościowych (ang. *social media*), należy osobno rozpatrzyć znaczenie obu członów tworzących to określenie, tzn. media oraz społeczność. Mówiąc o „mediach”, mamy na myśli przede wszystkim tradycyjne kanały przekazu informacji, a więc prasę, radio i telewizję. Określenie „media” odnosi się także do sposobu, w jaki te informacje są do nas dostarczane, tzn. przez prasę drukowaną, sygnał radiowy, telewizyjny oraz fotografię. Każde z tych mediów pełni jednak nie tylko funkcję informacyjną, ale i angażującą odbiorcę oraz łączącą ze sobą określone grupy społeczne wokół poruszanego tematu. Media budują zatem nieformalne społeczności, które solidaryzują się wokół określonych zagadnień. Dynamicznie rozwijające się nowoczesne technologie umożliwiły dziś zacieśnienie tego typu relacji wśród owych nieformalnych grup społecznych oraz dostarczyły narzędzi do prowadzenia dialogu, który stanowi kluczowy element komunikacji i odróżnia media tradycyjne od współczesnych (Fabjaniak-Czerniak, 2012, s. 183).

Media społecznościowe istnieją stosunkowo krótko, doczekały się już jednak licznych definicji. Pojęcia związane z mediami społecznościowymi są na ogół bardzo ogólne i obejmują ogromny zakres komunikacji. Są one określane jako zbiór relacji, zachowań, uczuć, interakcji pomiędzy użytkownikami, platforma, na której następuje wielokierunkowe komunikowanie wymiany doświadczeń za pomocą zaawansowanych narzędzi (Trzeciak, 2009).

Media społecznościowe to serwisy, które opierają się na zgromadzonej wokół nich społeczności. Charakteryzują się tym, że:

- mogą być wykorzystywane na dowolną skalę;
- pierwotna informacja może być modyfikowana w nieskończoność;
- dostęp do tworzenia i odbioru treści jest wolny;
- wszystkie elementy będące wynikiem tworzenia (współtworzenia) treści nie są usuwane i są stale dostępne;
- treści rozprzestrzeniane są w wyniku społecznej interakcji;
- sposób powstawania treści jest niewymuszony (za: Dejnaka i in., 2013, s. 32).

Wzrastającą siłą stają się internetowe portale społecznościowe, które gromadzą tysiące, czasem miliony osób o podobnych zainteresowaniach, preferencjach i oczekiwaniach. Społeczności te nie tylko stanowią bardzo liczną grupę, ale przede wszystkim taką, która może przyczynić się do rozwoju i nagłośnienia dowolnej sytuacji czy wydarzenia (Fabjaniak-Czerniak, 2012, s. 174).

Pierwsze portale społecznościowe stanowiące pierwowzór Naszej Klasy pojawiły się w Stanach Zjednoczonych w połowie lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia. Skierowane były do takich grup społecznych, jak: uczniowie, rodzina, koledzy. Ich użytkownicy mieli możliwość zarządzania listą znajomych, wysyłania do nich wiadomości itp. Stopniowo uczestnicy portali zaczęli tworzyć nowe grupy, które łączyły wspólne zainteresowania i wirtualni znajomi (Małecy, 2008, s. 4).

Obecnie najbardziej popularnym serwisem społecznościowym na świecie jest Facebook, na którym zarejestrowani użytkownicy mogą tworzyć grupy i sieci, dzielić się wiadomościami i zdjęciami oraz korzystać z aplikacji. Jak podaje Wikipedia, w styczniu 2014 r. liczba użytkowników Facebooka na całym świecie wynosiła około miliarda (<https://pl.wikipedia.org/wiki/Facebook>). Popularny slogan mówi „jak cię nie ma na Facebooku, to nie żyjesz” i jest on coraz bardziej prawdziwy, ponieważ jest to jeden z najpopularniejszych serwisów internetowych na świecie, który każdego dnia odwiedzają miliony osób.

Wszystko zaczęło się w 2004 r. z chęci podrywania najatrakcyjniejszych studentek na Uniwersytecie Harvarda — pierwszą akcją w wymyślonym przez Zuckerberga portalu był ranking dziewcząt. Serwis stał się jednak prawdziwym hitem dopiero wtedy, gdy wyszedł poza mury uniwersytetu (Pezda, 2011, s. 161).

Facebook łączy ludzi na całym świecie. Korzystanie z niego jest wspólnym doświadczeniem kulturowym dla mieszkańców naszej planety — szczególnie tych młodszych. Choć punktem wyjścia był skromny projekt dziewiętnastoletniego studenta, serwis stał się technologicznym gigantem, mającym ogromny, bezprecedensowy wpływ na wszystkie aspekty współczesnego życia — zarówno publicznego, jak i prywatnego. Użytkownikiem Facebooka może być każdy, bez względu na wiek, miejsce zamieszkania, język i pozycję społeczną. Może się okazać, że serwis jest najszybciej rosnącą w siłę organizacją w historii (Kirkpatrick, 2011, s. 22–23).

W Polsce aż 80% użytkowników Internetu korzysta z Facebooka. Jak wynika z danych Gemiusa¹, liczba użytkowników portalu to już ponad 20 mln osób, z czego 51% stanowią kobiety. Facebook jest najbardziej popularny w grupie wiekowej 25–34 lata, a następnie 15–24 lata. Trzy najliczniejsze grupy, stanowiące 40% użytkowników, to: uczniowie i studenci, emeryci i renciści oraz specjaliści wolnych zawodów. Osoby te pochodzą najczęściej ze wsi lub małych miast (60% ogółu); mieszkańcy dużych miast stanowią zdecydowaną mniejszość, bo 20% ogółu uczestników².

W przeciwieństwie do innych serwisów internetowych i firm sektora nowoczesnych technologii Facebook jest całkowicie skoncentrowany na ludziach. To platforma, dzięki której użytkownicy mogą lepiej korzystać z życia. To nowa forma komunikacji, tak jak kiedyś komunikatory internetowe, poczta elektroniczna, telefon i telegraf. Gdy globalna sieć jeszcze raczkowała, mówiło się, że kiedyś każdy człowiek będzie miał własną stronę internetową. Dzisiaj ta wypowiednia zaczyna się sprawdzać w ramach serwisów społecznościowych. Facebook łączy te strony ze sobą i pozwala nam robić zupełnie nowe rzeczy (Kirkpatrick, 2011, s. 24).

Sporą grupą korzystającą z portali społecznościowych są nauczyciele. Na Facebooku są oni stowarzyszeni w takich grupach, jak: „Nauczyciele” (7489 użytkowników), „Nauczyciele PL” (4299), „Nauczyciele RAZEM” (5014), „Nauczycielskie zacisze” (19 940), „Nauczyciele z pasją” (7274), „Nauczycielki przedszkola” (17 347), „Portal Nauczycieli Przedszkola” (33 776), „Pedagogika Specjalna — Portal dla Nauczycieli”, „Edukacja Wczesnoszkolna” (12 277), „Nauczyciele wczesnoszkolni” (7955), „Edukacja Wczesnoszkolna i Przedszkolna”, „oceniające kształtujące” (6264), „Metody i techniki nauczania-uczenia się” (6387)³.

¹ Dane zostały podane 5 XI 2015 r. na stronie <http://www.gemius.pl/reklamodawcy-aktualnosci/media-spolesnosciove-jako-kanaly-komunikacji-charakterystyka-uzytownikow.html> (dostęp: 1 II 2017).

² Dane zostały podane 6 XI 2015 r. na stronie <http://antyweb.pl/gemius-kto-w-polsce-korzysta-z-facebook-a-i-twittera/> (dostęp: 1 II 2017).

³ Podano przykładowe grupy zrzeszające nauczycieli. W nawiasie wpisano liczbę członków grupy. Dane pochodzą z dnia 15 XI 2016 r.

Przynależność do tych grup ma wpływ na rozwój zawodowy, który jest podstawowym warunkiem funkcjonowania w zawodzie nauczyciela. Zdaniem Ch. Daya:

Rozwój zawodowy składa się ze wszystkich doświadczeń związanych z naturalnym uczeniem się oraz tych świadomych i planowych działań, których zamierzeniem było bezpośrednie lub pośrednie przyniesienie korzyści jednostce, grupie lub szkole, a poprzez nie podniesienie jakości nauczania w klasie. Jest to proces, w trakcie którego nauczyciele, sami lub z innymi, dokonują oceny, uaktualnienia i poszerzenia swojego zaangażowania, a który prowadzi do zmiany moralnych celów nauczania. Dzięki niemu też nabywają oni i krytycznie rozwijają wiedzę, umiejętności i emocjonalną inteligencję, niezbędne dla prawidłowych profesjonalnych przemysłów, planowania i pracy z dziećmi i młodzieżą oraz współpracownikami na każdym etapie ich nauczycielskiego bycia (2004, s. 21).

W literaturze pedeutologicznej wyodrębniono wiele modeli (stadiów, faz, etapów⁴) rozwoju zawodowego nauczyciela. Na szczególną uwagę zasługuje propozycja R. Kwaśnicy (2003, s. 307–308), oparta na trzech stadiach rozwoju (teoria L. Kohlberga) oraz teorii rozwoju Piageta, Eriksona i Habermasa. Proponowane stadia to:

— stadium przedkonwencjonalne — wchodzenie w rolę zawodową;

— stadium konwencjonalne — pełna adaptacja w roli zawodowej, która charakteryzuje się sprawnym posługiwaniem się wiedzą i umiejętnościami w sposób odtwórczy i przedkrytyczny. Głównym motywem, racją uprawomocniającą decyzje nauczyciela jest dążenie do sprostania uświadamianej konwencji, którą jest przepis roli zawodowej utrwalony w tradycji i wiedzy pedagogicznej oraz stanowiący wzorzec postępowania nauczycielskiego;

— stadium postkonwencjonalne — faza twórczego przekraczania roli zawodowej, działanie charakteryzujące się krytycznym rozumieniem świata, innowacyjnością i kreatywnością, wykraczaniem poza przepis roli oraz wytworzeniem własnej definicji zawodu.

Potrzebę ustawicznego kształcenia nauczycieli dostrzeżono w czasie przeprowadzania reformy edukacji. Wymusiła ona na wszystkich nauczycielach ciągłą pracę nad doskonaleniem się. Nowelizując Kartę Nauczyciela, ustawodawca wyróżnił cztery etapy rozwoju, a mianowicie: inicjację, naśladownictwo, innowację oraz mistrzostwo zawodowe. Znamienną cechą rozwoju zawodowego nauczyciela jest ciągle podnoszenie kompetencji oraz dokonywanie zmian we własnej osobowości (Ir, 2016, s. 53).

⁴ Przykładowo: Z. Zaborowski wyodrębnia cztery, ściśle ze sobą powiązane etapy, niekiedy współwystępujące: etap wzorców metodycznych, etap krytycznej refleksji, etap samokontroli, etap twórczy; za Zaborowski, 1986, s. 52.

A. Szkolak słusznie stwierdza:

Nauczyciel doskonały powinien być człowiekiem zaangażowanym, życzliwym, troskliwym i wrażliwym. Mistrz powinien mobilizować ucznia do własnego rozwoju, ale przede wszystkim rozwijać się sam (2016, s. 49).

Grupa „Nauczyciele wczesnoszkolni”, funkcjonująca na Facebooku, daje możliwości rozwoju zawodowego, zwłaszcza młodym nauczycielom wchodzącym w rolę zawodową, będącym w stadium przedkonwencjonalnym. W grupie tej zrzeszeni są także nauczyciele z dłuższym stażem pracy, którzy są w stadium konwencjonalnym lub postkonwencjonalnym. Grupa jest skierowana do tych, którzy chcą się dzielić swoimi doświadczeniami oraz inspiracjami do pracy. Analiza postów pozwala stwierdzić, że w grupie są nie tylko „dawcy” wiedzy i doświadczeń, ale też „biorcy”, którzy poszerzają swoje kompetencje. 2 stycznia 2017 r. grupa liczyła około 9535 członków, którzy dokonują wpisów związanych tematycznie z własną pracą.

W badaniach posłużyłam się jakościową analizą treści na Facebooku oraz wypowiedzi nauczycieli. Celem badań jest próba odpowiedzi na pytania:

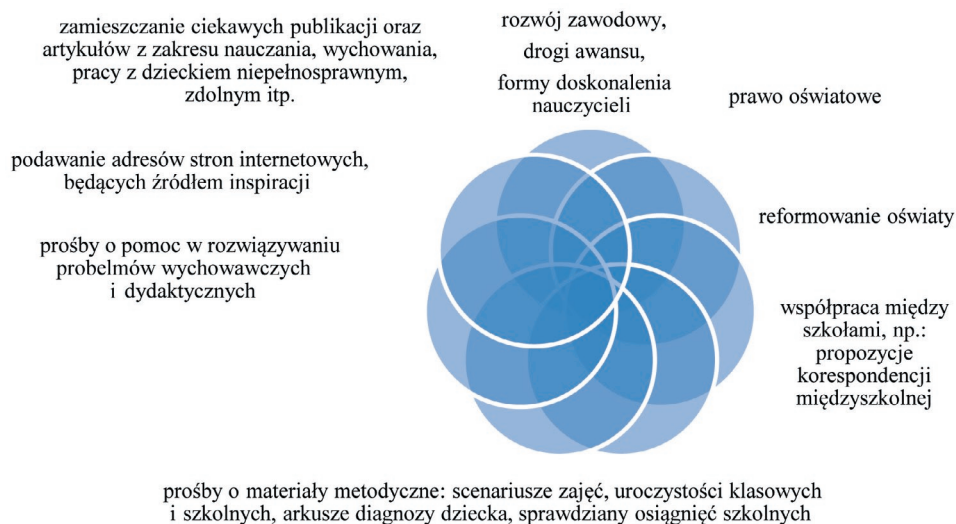
- Jaka jest treść wpisów?
- Jakie wątki tematyczne podejmują nauczyciele wczesnoszkolni?
- Jakie mają problemy związane z wykonywaniem zawodu?
- Jakiej wiedzy im brakuje?
- Jakie doświadczenia przekazują innym?
- W jakim stopniu się wzajemnie inspirują?
- Jak oceniają funkcjonowanie grupy na Facebooku?

Aby poznać opinie nauczycielek, zwróciłam się do nich 29 października 2016 r. z następującą prośbą:

Szanowne Panie, jestem członkiem grupy i nauczycielem akademickim przygotowującym studentów do pracy w klasach I–III. Prowadzę badania na temat „Facebook źródłem wiedzy, doświadczeń, inspiracji i rozwoju nauczycieli z grupy «Nauczyciele wczesnoszkolni»”. Bardzo proszę o wyrażanie własnych opinii na podany temat, interesuje mnie, jakie korzyści mają Panie z uczestnictwa w grupie oraz refleksje dotyczące funkcjonowania „Nauczycieli wczesnoszkolnych”. Będę wdzięczna za każdą wypowiedź⁵.

Otrzymałam 30 wyczerpujących wypowiedzi, które poddałam analizie jakościowej. Wśród badań z wykorzystaniem Internetu występują takie, w których Internet służy jako narzędzie do prowadzenia badań, ale też takie, w których sposoby korzystania z niego są przedmiotem badań. Podział ten nie jest oczywiście rozłączny — istnieje spora grupa badań, które dotyczą Internetu i są

⁵ <https://www.facebook.com/groups/1585349735057602/permalink/1799021723690401/> (dostęp: 2 I 2017)

Ryc. 1. Tematyka wpisów grupy „Nauczyciele wczesnoszkolni”

przez Internet prowadzone. Przedmiotem niniejszego artykułu są zarówno badania Internetu, tj. zawartości treściowej grupy „Nauczyciele wczesnoszkolni” na portalu Facebook, jak i opinie członków grupy o jej funkcjonowaniu.

Doskonalenie zawodowe, rozwój i drogi awansu nauczycieli

Doskonalenie nauczycieli polega na wzbogacaniu ich kwalifikacji zawodowych, w tym: wiedzy kierunkowej, podnoszeniu umiejętności pedagogicznych i samokształcenia, ale również na ukazywaniu możliwości nowatorstwa pedagogicznego, badań i innowacji. Doskonalenie powinno łączyć formy obligatoryjne i dobrowolne, mieć charakter doraźny i okresowy, wewnątrzszkolny i zewnętrzny (Banach, 1993, s. 295–296). Problematyka doskonalenia nauczycieli pojawia się w grupie „Nauczyciele wczesnoszkolnych” przede wszystkim w kontekście wyboru studiów podyplomowych, warsztatów i kursów doskonalących, którego muszą dokonywać osoby będące w stadium przedkonwencjonalnym lub konwencjonalnym funkcjonowania w zawodzie.

A oto przykładowe posty:

Pytanie:

Dziewczyny, jakie studia podyplomowe polecacie? Które warto ukończyć, gdyż są lub będą na czasie?

Komentarze:

Metodyka nauczania języka angielskiego w edukacji wczesnoszkolnej.

Ja właśnie zrobiłam logopedię. Polecam :) Co innego, sama nie wiem... biorąc pod uwagę kolejne zmiany, to zastanawiam się nad biologią.

Ja w tym roku zrobiłam oligo, ale biorąc pod uwagę obecne zmiany w edukacji, to ktoś to wie...

Polecam artystyczną kreację tańca i ruchu na AWF w Krakowie.

Muzyka, plastyka, technika — jeden kierunek, trzy przedmioty.

Pytanie:

Czy może się ktoś podzielić informacją na temat ciekawych warsztatów czy szkoleń w zakresie naszego zawodu, w których warto wziąć udział? Z pewnością wielu z Was ma takie już za sobą, więc proszę o odpowiedź. Pozdrawiam:)

Komentarz:

Webinaria Superbelfrów.

Webinaria to cykl konferencji on-line na żywo. W programie mnóstwo narzędzi, przydatnych rad od praktyków, dyskusje, luźne rozmowy o szkole, uczniach i na inne tematy. Problematyka webinarium dotyczy m.in.: projektów edukacyjnych TiK, wykorzystania TiK na zajęciach z języka obcego, tworzenia świątecznej atmosfery w klasie w grudniu, wizualizacji myśli, zabaw językowych⁶.

Ważnym zagadnieniem dla nauczycieli wczesnoszkolnych jest awans zawodowy. Analiza wpisów wskazuje, że niektóre osoby są mało samodzielne w przygotowaniu planu rozwoju zawodowego, o czym świadczą poniższe przykłady:

Poszukuję planu rozwoju zawodowego na nauczyciela mianowanego, a dokładnie jego ram i szeroko pojętej inspiracji. Podobno mądrze go trzeba napisać, by się nie wkościć. Proszę o wszelkie rady i wskazówki, a także przestrogi.

Oj, drogie koleżanki po fachu, czy mogłabym prosić o plan rozwoju na nauczyciela mianowanego...? Strasznie mi to nie wychodzi... Co napiszę, to mam wrażenie, że czegoś brak, bardzo, ale to bardzo proszę o pomoc.

Hej, dziewczyny! Uczę edukacji wczesnoszkolnej i obecnie będę miała wychowawstwo w klasie II. Od tego roku szkolnego zaczynam kolejny awans na nauczyciela mianowanego i potrzebuję aktualnego planu rozwoju na wzór :) Bardzo proszę o pomoc. Jeśli ktoś w tamtym roku pisał i chciałby się podzielić, to piszcie na priv. Z góry dzięki :)

⁶ <http://www.superbelfrzy.edu.pl/category/webinaria/> (dostęp: 1 II 2017)

Takie podejście do rozwoju zawodowego świadczy o braku refleksyjności wśród niektórych młodych nauczycielek. Przez rozwój zawodowy rozumiemy zmiany o charakterze progresywnym, ukierunkowane na optymalizację sposobów odgrywania roli zawodowej. Zmiany te dotyczą wiedzy przedmiotowej, psychologicznej i pedagogicznej oraz wzrostu umiejętności dydaktycznych, metodologicznych i interpersonalnych oraz umiejętności obiektywnej samooceny i samokształcenia. Efektem rozwoju jest awans zawodowy. Tak więc korzystanie z cudzych planów rozwoju świadczy o braku samodzielności nauczycieli, a właśnie samodzielność jest niezbędnym elementem awansu zawodowego.

Prośby o materiały metodyczne

Wchodzący w rolę zawodową młodzi nauczyciele najczęściej proszą o materiały metodyczne, tj. scenariusze zajęć, uroczystości szkolnych, arkusze diagnozy dziecka, sprawdziany osiągnięć szkolnych. Prośby nauczycieli dotyczą także zagadnień związanych z pracą wychowawczą i dydaktyczną. Brzmiały one następująco:

Witam, poszukuję ciekawych pomysłów na zimowe wiszące dekoracje do przedszkola. Czy mogłabym prosić o pomoc?

Witam, potrzebuję piosenki o owocach i warzywach, najlepiej z układem tanecznym.

Witam:-) Prawdopodobnie powtarzam wątek, ale czy któraś z Was nie posiada w swoich zasobach scenariusza jasełek, które nie są tradycyjne? Dziękuję.

Poszukuję inspiracji do wykorzystania metod aktywizujących przy wprowadzeniu literek. Będą moje zajęcia obserwowane pod tym względem, podpowiecie mi coś, co u Was na lekcjach się sprawdziło?

Drogie koleżanki i koledzy, macie może jakiś pomysł na dekorację wykonaną z materiałów ekologicznych bądź pracę plastyczną, aby dzieci ją wykonały. Szukam inspiracji. Z góry dziękuję.

Należy podkreślić, że każda z prośb spotyka się z natychmiastową reakcją. W zależności od wagi napotkanego problemu — im problem poważniejszy, tym więcej podpowiedzi i rozwiązań. Niekiedy nawet powyżej dwudziestu. Poszukiwanie inspiracji to zjawisko charakterystyczne dla nauczycieli wchodzących w rolę zawodową. W tym czasie nauczyciel rozwiązuje problemy przez kopiowanie (naśladowanie) wzorców zachowań otoczenia, spotykających się z akceptacją przełożonych oraz kolegów i nienarażających go na negatywną ocenę. Wartość działania nauczyciela na tym etapie rozwoju zależy od tego, jakie zachowania naśladuje. Dla rozwoju zawodowego ważne jest, by nie pozostawać zbyt długo w tym stadium, gdyż bezkrytyczne powielanie cudzych wzorców hamuje własną inwencję pedagoga.

Celem edukacji nie jest dziś kształtowanie ucznia, który dobrze zapamiętuje i odtwarza przekazane wiadomości, reguły, zasady i prawa, lecz takiego, który potrafi je samodzielnie dostrzec, aktywnie poszukać, rozwiązać i zastosować. Program i jego realizacja nie są najważniejszymi celami edukacji, ale stają się nimi uczeń jako osoba i jego rozwój. Punkt ciężkości położony jest na to, jakim człowiekiem jest on teraz i jakim będzie w przyszłości, oraz na to, czy i jak będzie umiał korzystać z nabytych doświadczeń szkolnych i radzić sobie w trudnych sytuacjach życiowych (Jakubowicz-Bryx, 2016, s. 8).

Prośby o pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych

Pracę dydaktyczno-wychowawczą nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej najogólniej można rozpatrywać ze względu na trzy główne rodzaje funkcji: kierownicze, dydaktyczne i organizacyjne. Pierwsze z nich wynikają z pełnionej przez nauczycieli funkcji polegającej na motywowaniu uczniów, planowaniu i nadzorowaniu ich działań, dzieleniu między nich pomocy dydaktycznych. Funkcje dydaktyczne nauczyciele spełniają, gdy stosują określony sposób nauczania oraz dobierają metody nauczania i uczenia się, przez co wpływają na przebieg procesu dydaktycznego. Funkcje organizacyjne polegają natomiast na współpracy z innymi nauczycielami, przełożonymi i rodzicami (Paśko, 2016, s. 108).

W codziennym kontakcie z uczniem nierzadko pojawiają się problemy wychowawcze i dydaktyczne. Z analizy wpisów w grupie „Nauczyciele wczesnoszkolni” wynika, że najczęstsze pytania dotyczą pracy z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, braku koncentracji, motywacji u dzieci, współpracy z rodzicami. Oto jedna z prośb i propozycje, jak rozwiązać problem:

Prośba:

Dziewczyny, w jaki sposób zmotywować I klasę do pracy na lekcji, a dokładniej chodzi mi o skupienie ich uwagi na wykonywanych ćwiczeniach. Są rozkojarzeni, rozmawiają. Nic nie pomaga na dłuższy czas. Jakie można zastosować takie pozytywne wzmocnienia do pracy dzieci?

Komentarze:

Czas...

Jeśli mogę jakoś pocieszyć... W swojej klasie I mam to samo ☺

Jakiś stempelek? Ja miałam uśmiechniętą małą buźkę. Dzieci bardzo się starały, żeby ją dostać. I jeszcze miałam gumkę (zwykłą, kolorową), była bajka o magicznej gumce, która widzi wszystko. Jak było niestaranie, to gumka po prostu zmywała:) Wiem, że to straszne, ale... działało.

Zadania „na czas”. Na przykład pierwszą dziesiątkę, która wykona zadanie (lub inną liczbę dzieci) nagradzam pieczątką SUPER. TYLKO WZMACNIANIE POZYTYWNE! Poza tym robię „małe porcje” pracy w pełnej koncentracji i ciszy. Przeplatam to zabawami, w tym ruchowymi i muzycznymi.

Z perspektywy czasu wiem, że potrzeba czasu.

Class dojo.

Powyższe rozwiązania mają niewielką wartość dla początkującego nauczyciela. Są one bowiem osadzone w paradygmacie behawioralnym, który nie jest preferowany we współczesnej edukacji. Należy jednak zauważyć, że oprócz mało znaczących rad znalazły się także bardzo interesujące z punktu widzenia pedagogiki wczesnoszkolnej propozycje:

Mniej pracy w ćwiczeniach ☺

A ja powiem inaczej: ile znacie biur, w których pracuje w ciszy przez 45 minut 5 urzędniczek? Ja takiego nie spotkałam. Pracę moim uczniom organizowałam czynnościowo: gry, kontrola koleżeńska, samodzielny dobór przygotowanych na dany dzień zadań. Szum był znakiem pracy. Moje pierwszaki za pomocą liczydeł i kart z piłkarzykami nauczyły się liczyć do tysiąca (jakieś 40% chłopców — 6 z 11). Zachęcam do nauki przez zabawę. Dodam, że obliczenia w zakresie 20 robiły wszystkie dzieci. Czytały, ważyły, mierzyły, pisały — PP zrealizowałam.☺

Taka wymiana opinii z punktu widzenia nauczyciela jest bardzo potrzebna.

M. Grochowalska wyraża pogląd:

Czynniki znaczące dla uczenia się, jak być nauczycielem, to identyfikowanie siebie oraz podzielenie perspektywy poznawczej z grupą zawodową. W procesie tym istotną funkcję pełni własna rama interpretacyjna, która pomaga uporządkować elementy rzeczywistości według przyjętej logiki, kryteriów ważności, a także oceniać działania, przez co służy ona normalizacji nowych sytuacji. Uzupełniają się elementy ramy, czyli samoświadomość oraz subiektywna teoria nauczania, pozwalają jednocześnie rozpoznać przyjęte w grupie np. zawodowej wzorce i mechanizmy działania oraz odpowiedzieć na dwa pytania: jak radzę sobie w specyficznych sytuacjach w pracy i dlaczego myślę, że jest to efektywny sposób postępowania (2016, s. 26–27).

Podawanie adresów stron internetowych będących źródłem inspiracji

Formą wsparcia nauczycieli w ich codziennej pracy jest samokształcenie. Dlatego też wiele osób, po zapoznaniu się z ciekawymi stronami internetowymi lub wartościowymi artykułami, zamieszcza linki, w które warto kliknąć, np.:

- <http://www.zamiastkserowki.edu.pl/2015/06/suszarnia-ortograficzna.html>;
- <http://www.zamiastkserowki.edu.pl/2015/01/file-folder-games.html>;
- <https://www.facebook.com/worekpelenpomyslow/?fref=nf>;
- <http://ucze.pl/>;

— <http://karolowamama.blogspot.com/2016/11/zwierzaki-cudaki-wiewior-ka.html>;

— <http://www.edukowisko.pl/?p=1231#more-1231>;

— <http://www.matzoo.pl/>;

— <http://www.pedagogpisze.pl/2017/01/nietypowy-styczen.html>;

— <http://culture.pl/pl/artukul/13-najpiekniejszych-ksiazek-roku-2016-wedlug-polskiej-sekcji-ibby>.

Analiza zawartości stron pozwala nauczycielom na modyfikację własnej pracy, inspiruje do wprowadzania nowych metod i technik dydaktycznych. Na przykład blog zamiastkserowki.edu.pl redagowany jest przez osoby z grupy „SuperbelfrzyMini”, które uczą dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Zebrały one w jednym miejscu w sieci własne sprawdzone pomysły, które sprawiają, że lekcje są dla dzieci ciekawe, atrakcyjne i rozwijające zgodnie z zasadami neurodydaktyki. Blog nazwano „Zamiast kserówki”, ponieważ proponuje się na nim zabawy dydaktyczne, które mogą zastąpić siedzenie w ławce i wypełnianie kart pracy. Są tu zabawy:

— matematyczne (mistrz mnożenia, 20 kostek, warcaby odkryte na nowo, matematyczny bączek, matematyka w biegu, jesienna matematyka, jesienne liście z tabliczką mnożenia, matematyczne naleśniki, spacer z mapą, domino podłogowe, twister matematyczny itp.);

— językowe (ortograficzne: trzy linie, dooble ortograficzne, ortotaniec, szarnia ortograficzna, biegające dyktando, ortografia z mapą; gramatyczne: trzy linie, części mowy w aktywnym wydaniu, gramatyczne frytki, „państwa — miasta”; ćwiczenia w mówieniu: części mowy w aktywnym wydaniu, opowieści z obrazka, księżycowy taniec, fuzje bajkowe itd.; ćwiczenia w czytaniu: jajko sadzone, mega scrabble, moje miejsce na świecie; ćwiczenia w pisaniu: mapa, fuzje bajkowe, ciało człowieka);

— przyrodnicze;

— wychowawcze (dotyczące rozpoznawania emocji, „na zapoznanie”);

— ruchowe (labirynt na różne sposoby, „Batimuzykowanie”, eksperyment z ciałem, słońce świeci itp.);

— manualne (muzyczne szlaczki, a czas leci, szlaczkowe liście, wełniane zamotki, obrazki z soli, kotyliion w barwach itp.);

— z zakresu sztuki (plastyka: no to pstryk, świąteczne granie i rysowanie, jesienne inspiracje, pająki też mogą być ładne, kurka na nóżce, zabawy z plastyką; muzyka: na flecie trochę inaczej, kostki muzyczne, wesoła pięciolinia itp.).

Na blogu znajdujemy też pomysły, jak urządzić salę lekcyjną, gdzie umieścić w niej sentencje, centrum pisania superucznia, klasową biblioteczkę, pojemniki na kredki, pożyteczne wieszaki itp.

Posty zawierające inspiracje pojawiają się zgodnie z kalendarzem. Dotyczą ważnych wydarzeń, świąt kościelnych i państwowych, obrzędów, obyczajów, wy-

jątkowych dni, np.: Dzień Kobiet, Babci, Dziadka, Kropki, Pluszowego Misia. Analiza wpisów pozwala dostrzec, czym aktualnie żyją nauczyciele i uczniowie, co będzie się działo w klasach w najbliższym czasie. A oto przykład:

Prośba o inspirację:

Moje drogie, potrzebuję inspiracji ☺:) zgromadziłam trochę plastikowych jajek z kinder niespodzianek. Chciałabym je wykorzystać na jakieś zadania, ale nie mam pomysłu, co tam schować, żeby było to atrakcyjne, kojarzyło się miło, a jednocześnie uczyło. Proszę o pomoc:)

Komentarze:

Kalendarz adwentowy z zadaniami dla klasy na każdy dzień albo zadania dla dzieci, które wcześniej skończyły ćwiczenie w klasie. Mogą być też zadania domowe dla chętnych, mogą być działania (mnożenie) napisane na jajku, które trzeba dopasować do wyniku w wytłaczanie od jajek itd.

Moja koleżanka ma w klasie 4 kapelusze: 1 — matematyka, 2 — polski, 3 — niespodzianka, 4 — przyroda, nie wiem, niestety, na jakiej zasadzie wybiera dziecko, ale jak byłam na obserwacji u niej, to jedna uczennica mogła wylosować kategorię, trafiła na niespodziankę i wylosowała możliwość zrezygnowania z jednego zadania domowego, potem wrzuca jajeczko z powro-

Źródło: <https://www.facebook.com/groups/1585349735057602/1806654286260478/>

tem do kapelusza. Bardzo fajny sposób, ale jak mówię, nie zdążyłam dopatrzeć, na jakiej zasadzie wybiera dziecko. W każdym jajku zadanie, pytanie, wyzwanie z danej dziedziny.

Memory dźwiękowe.

Alfabet, każda literka z wierszykiem — zależy która klasa, wyraz z problemem ortograficznym.

Tabliczka mnożenia.

Wśród inspiracji można znaleźć także przykłady prac plastycznych, dekoracji, pomocy dydaktycznych (zob. rysunek na poprzedniej stronie)

Korespondencja międzyszkolna

Wielu nauczycieli w pracy z dziećmi stosuje ciekawe techniki, m.in. korespondencję międzyszkolną, którą wiele lat temu proponował Célestin Freinet. Współczesna korespondencja może odbywać się w języku obcym, lecz także jest doskonałą techniką pozwalającą rozwijać język ojczysty wśród uczniów klas polskich funkcjonujących za granicą, o czym może świadczyć następująca propozycja:

Witam. Chciałabym zaprosić do współpracy nauczyciela i uczniów klasy II z Krakowa i Warszawy oraz innych miast wojewódzkich. My jesteśmy z Dublina. Chodzi o wysyłanie listów, pocztówek i dzielenie się swoimi radościami, a także problemami w nauce i pracy. Nasza szkoła to polonijna szkoła weekendowa. Pozdrawiamy serdecznie.

Reakcje:

Klasa II z Łodzi zgłasza chęć korespondowania :)

Czy może być klasa III z Warszawy?

A klasa III z małej miejscowości u podnóża Gór Izerskich ?

Odpowiedź:

Wszystkie zgłoszenia zaakceptowane.

Pytanie:

A czy w języku angielskim również?

Odpowiedź:

Tylko w języku polskim. Chcemy kultywować polski język i tradycje na emigracji. Dzieci chodzą do szkół irlandzkich w ciągu tygodnia, a do naszej tylko w soboty, więc to dla nas priorytet.

Prawo oświatowe, reformowanie oświaty

Niekiedy początkujące nauczycielki proszą bardziej doświadczone koleżanki o informacje dotyczące prawa oświatowego:

Pytanie:

Hej, dziewczyny! Chciałam zapytać, jak jest u Was z zastępstwami? Macie płatne czy tylko koleżeńskie? W moim mieście są dwie szkoły: w tej drugiej nauczycielki mają teraz w okresie przeziębień po około 10 zastępstw na miesiąc płatnych i nie ma tam problemu. W mojej szkole zastępstwa ciągle dostaje świetlica, pedagog, logopeda, biblioteka, a jak już nauczyciel ma dostać zastępstwo, to jest to zastępstwo koleżeńskie lub w ramach bezpłatnych kótek. Nigdzie jeszcze nie spotkałam się z taką praktyką. Dajcie znać, jak jest u Was. Pozdrawiam.

Komentarz:

Asia, u mnie płatne. Dopiero gdy braknie godzin dyrektorskich, to zostaje świetlica i biblioteka.

Pytanie:

Witam wszystkie Panie. Właśnie usłyszałam wiadomość o podwyżkach pensji służb mundurowych — wojska. Świetnie. A NASZE PENSJE? KIEDY MY DOCZEKAMY SIĘ PODWYŻEK?

Komentarze:

Nasza praca to MISJA! Po co nam większe pieniądze...

A my jesteśmy darmozjadami, którym w głowie się poprzewracało. I nasze przywileje są nie do pomyślenia, bo co biedni rodzice mają zrobić z dziećmi?

O tym samym pomyślałam, kiedy u nas się coś zmieni?

U nas ciągle się coś zmienia :)

Tak, zmienia się wszystko, tylko nie kasa.

Jak na razie, to po czerwcowym wystąpieniu pani minister nauczyciele zastanawiają się, czy będą mieć pracę, a o podwyżkach można tylko pomarzyć.

Zabiorą Kartę i będzie dobra zmiana...

Lepiej się nie przyznawać do wykonywanego zawodu, bo jadę zieją, a ci, którzy wiedzą, tym bardziej.

Wojsko to jednak spora różnica.

Podwyżka tylko ciśnienia będzie :)

Komentarze świadczą o dużym rozgoryczeniu i braku zadowolenia z sytuacji finansowej. Niskie płace, jak wynika z wielu badań, są poważnym mankamentem pracy nauczycieli.

„Nauczyciele wczesnoszkolni” w opinii członków grupy

Jednym z celów przeprowadzonych badań było poznanie opinii nauczycielek na temat funkcjonowania grupy. Dużym zaskoczeniem była dla mnie liczba wpisów, jakie pojawiły się w odpowiedzi na mój post w dniu jego opublikowania. Bardzo szybko zareagowała pozytywnie na moją prośbę założycielka grupy, pisząc:

MS: Zakładając grupę, nie sądziłam, że powstanie o niej (i jej podobnych) artykuł naukowy! To wspaniała wiadomość. Dla mnie grupa „Nauczyciele wczesnoszkolni” to ogromne wsparcie metodyczne pełne ludzkiej życzliwości. Na studiach można było spotkać się z postawą moralizującą, często wykładowcy patrzyli z góry na młodego człowieka. W grupie nauczycieli wczesnoszkolnych jest zupełnie inaczej. Praktycy potrafią zrozumieć problemy, wątpliwości i starają się wesprzeć innych w dążeniu do stworzenia wspaniałych lekcji. To niezwykle cenne doświadczenie. Dodatkowo znajdziemy tutaj bazę pomysłów na każdy temat. Nauczycielki dzielą się tym, co mają najcenniejszego — doświadczeniem, pomysłami i autorskimi pomocami dydaktycznymi. Dziękuję za to :)

Istotnym wątkiem, który pojawił się w wypowiedziach nauczycieli, była krytyka praktycznego przygotowania do zawodu nauczyciela, o czym świadczyć może następująca wypowiedź:

KB: Pani Elżbieto, powiem prawdę. Cieszę się nawet, że takie badania są prowadzone, ponieważ moim zdaniem studia w bardzo dużym stopniu nie przygotowują do pracy w szkole. Po zdobyciu tytułu młody nauczyciel zatrudnia się w szkole i zderza się dopiero z prawdziwą rzeczywistością! I dopiero taka grupa jak ta pomaga, koleżanki doradzą, podpowiedzą, wyjaśnią.

AP: Ta grupa daje więcej niż osławione uniwersytety. Dużo więcej. Poziom kształcenia studentów, przynajmniej w P....., jest katastrofalny.

AB: Dzień dobry. Akurat w tej grupie jestem od niedawna, ale śledzę też grupę nauczycieli przedszkola. Moim zdaniem tego typu grupy to super sprawa. Można porównywać realia swoich warunków pracy z tym, co ma miejsce w innych szkołach. Jest tutaj wiele inspiracji prac plastycznych, ćwiczeń, konkursów, a poza tym można prowadzić dyskusję na różne tematy, zdobyć informacje o ciekawych kursach, szkoleniach i konferencjach. Jeśli chodzi o realia pracy, to trzeba je po prostu poczuć na własnej skórze. Nie wiem, jak wygląda program studiów obecnie, ale gdy ja kończyłam studia 11 lat temu, to moim zdaniem zdobyta wtedy wiedza w niewielkim stopniu przydała mi się w pracy, gdyż na dobrą sprawę dopiero na 4 i 5 roku studiów pojawiły się przedmioty mające bezpośredni związek z nauczaniem. Moim zdaniem nic tak nie mobilizuje jednak do zdobywania wiedzy i nowych umiejętności, jak praca w szkole czy przedszkolu. Dlatego zamiast marnować czas na wykładach z socjologii czy filozofii, powinno się zwiększyć liczbę godzin praktyk i zająć z metodyki.

IŻ: Zgadzam się zdecydowanie z KB. Studia nie przygotowują do zawodu nauczyciela. Kiedyś Studium Nauczycielskie, jeszcze Kolegium Nauczycielskie, ale tylko w Warszawie na ul. Czerniakowskiej przygotowywało. To, co się teraz dzieje z tzw. uczelniami wyższymi, to porażka 😞😞😞.

W kontekście tych uwag pojawia się zasadnicze pytanie:

[...] czy nauczanie studentów metodyki pracy z uczniem w sposób teoretyczny ma jakikolwiek sens? W pierwszym etapie kształcenia tak, ponieważ student musi mieć świadomość wiedzy *know-how*. Ważne jednak jest również to, żeby próbował swoje *know-whom* wykorzystać w praktyce i doskonalić się w niej pod nadzorem osoby z większym doświadczeniem, która będzie w stanie udzielić mu wskazówek i wskazać braki. W ten sposób będzie miał okazję do uzupełnienia swoich kwalifikacji o niektóre kompetencje (Jurczak, 2016, s. 137).

Wiele opinii nauczycielek świadczyło o ogromnych korzyściach płynących z przynależności do grupy. Przykładami niech będą poniższe wypowiedzi:

AB: Ogrom pomysłów, ogrom inspiracji, doradztwo w kwestiach wychowawczych i dydaktycznych. Wymiana materiałów, które nigdzie indziej nie są dostępne — materiałów tworzonych przez uczestniczki tej grupy. Rozrywka — również :)

PO: Pracuję od niedawna, dopiero zbieram materiały. Tutaj Panie dzielą się wszystkim. Z życzliwością odpowiadają na pytania, wrzucają swoje pomysły, wyjaśniają, co i jak zrobić, dodają zdjęcia, udostępniają pomoce dydaktyczne... dla każdego coś miłego. Mam nadzieję, że kiedyś ja będę dzielić się swoimi materiałami, ale jeszcze się uczę. A uczyć się od najlepszych <3.

IŻ: Dzięki takiej grupie jak „Nauczyciele wczesnoszkolni” na Facebooku młody nauczyciel może pomóc sobie w pracy. Jest tu dużo inspiracji, są doświadczeni nauczyciele, którzy sypią pomysłami i wszystkim się dzielą. Sama często korzystam i jestem bardzo wdzięczna moim koleżankom. Możemy się pochwalić pracami dzieci. Wspieramy się, czasem krytykujemy, ale nie ze złośliwości, tylko z powodu „choroby zawodowej” 😊. Osobiście bardzo, ale to bardzo cieszę się, że mam tyle nowych i ciekawych ludzi wokół siebie 😊 😊 😊.

GB: Można tu znaleźć bardzo ciekawe pomysły i również pochwalić się swoimi osiągnięciami 😊 i młodzi, i starzy stażem coś fajnego tu znajdą 😊.

Grupa jest źródłem wsparcia i motywacji w pracy nauczycielek, które stwierdzają następujące fakty:

EM: Każdy w tej grupie znajdzie coś dla siebie. Starsi nauczyciele wspierają doświadczeniem i radami metodycznymi, a młodzi wspaniałymi pomysłami, często niekonwencjonalnymi. Grupa ta działa też trochę jak superwizja, bo można się „odzłościć” i radować w towarzystwie osób o podobnych problemach. Najczęściej jesteśmy dla siebie wyrozumiali, choć zdarzają się wszystkowiedzący krytycy.

MB: Grupa jest fantastycznym wsparciem. To 5-letnie studia (które są tylko teorią) w praktyce :)

WA: Grupa jest ogromnym wsparciem, zwłaszcza dla początkującego nauczyciela. Można wymienić się doświadczeniami, a także znaleźć poradę w sytuacjach trudnych, z którymi spoty-

kamy się po raz pierwszy, a których inni nauczyciele już doświadczyli. Cała nasza praca opiera się na dobru dzieci i to właśnie dlatego dzielimy się wiedzą.

MS: A mnie oprócz tego, co napisały panie wyżej, ta grupa motywuje. Widząc, co robią inni zapaleni nauczyciele, sama chcę robić takie rzeczy. Tutaj w zdecydowanej większości są nauczyciele z ogromną pasją. Nie w każdej szkole trafia się taki zaangażowany trzon. Tutaj czuję, że nie tylko ja jestem zakrecona na tym punkcie, i utwierdzam się w przekonaniu, że warto robić coś ponad.

PH: Grupa ta inspiruje mnie czasami, kiedy sama nie mam koncepcji i pomysłu na zajęcia, ponadto inni dają ciekawe porady dotyczące prawa oświatowego oraz innych ważnych kwestii w wychowaniu uczniów.

Przynależność do grupy wspiera kreatywność jej członków, o czym świadczą następujące opinie:

EJ: Wspaniała grupa. Chyba, a nawet na pewno jedyna na fb, gdzie nie spotkałam się z agresją słowną (należę do kilku). Wspaniałe pomysły, inspiracje, nowe metody. Chociaż pracuję już trzydzieści lat z małymi uczniami, bardzo chętnie tu zaglądam i podziwiam koleżanki za ich kreatywność. Sporo rzeczy wykorzystywałam w pracy. To, że ktoś pracuje wiele lat, nie znaczy, że pozjadał wszelkie rozumy. Wręcz przeciwnie — cały czas się uczę. Dziękuję tak przy okazji całej fantastycznej grupie.

KA: Starsi stażem nauczyciele uczą się od młodych i to jest ewenement! Pomysłowością, kreatywnością nas przewyższają! My z kolei doradzamy w innych kwestiach. Wymiana doświadczeń, dzielenie się wiedzą, są tutaj bezcenne.

GB: Można tu znaleźć bardzo ciekawe pomysły i również pochwalić się swoimi osiągnięciami 😊 i młodzi, i starzy stażem coś fajnego tu znajdują 😊.

Interesujący wątek w dyskusji stanowi polemiczna wypowiedź pedagoga z dużym stażem i dyskusja, jaka się po niej pojawiła:

KW: Jestem pedagogiem z dużym stażem i członkiem GRUPY. Systematycznie czytuję zamieszczone posty. Nie rozpisując się zbyt długo — zastanawiam się, jak MY na początku naszej zawodowej drogi dawaliśmy sobie radę? Teraz młodzi mają wszystko podane na talerzu. Czy to dobrze, czy źle? To pozostanie chyba pytaniem retorycznym! Czasy się zmieniły, ludzie się zmienili. Każda rada jest bezcenna!!! Kto pyta, nie błądzi! I to chyba wszystko nt. sensu istnienia tej grupy.

AB: Nie, nie wszystko jest podane na talerzu — gdyby tak było, nie miałyby racji bytu ta grupa, prawda? Mało tego — śmiem twierdzić, że niegdysiejsze SN-y czy normalne studia pedagogiczne dawały młodemu nauczycielowi o wiele, wiele więcej niż współczesne. Czyli ogromną większość „świeżaków” musi zdobyć sam. I niestety, często w miejscu pracy nie może liczyć na koleżanki (nieraz przecież tu dziewczyny pisały, że w pracy się nie dowiedzą). Pozostaje szukanie w Internecie — bo, umówmy się, na rynku mało jest dobrych książek.

SU: A ja śmiem twierdzić, że i nauczyciele z długim stażem mogą tutaj znaleźć dużo inspiracji „podanych na talerzu”.

SU: I dzięki Bogu za nauczycieli, którzy dzielą się swoimi pomysłami i służą pomocą bez patrzania z góry na innych.

DK: Należę do grupy nauczycieli z dużym stażem i co z tego? Moje młodsze koleżanki są fantastyczne, mają tyle zapału do pracy i tyle ciekawych pomysłów. Jestem zachwycona 😊. Ta grupa dodaje mi sił do dalszej pracy. Dziękuję, dziewczynki, za wszystkie pomysły, którymi dzielicie się z innymi. Jesteście cudowne ♥.

KW: Oj podane, podane. Mówię to z perspektywy przepracowanych lat. Niestety, nie wiem osobiście, jak przygotowywały SN-y — z obserwacji moich starszych koleżanek bardzo dobrze. Ja skończyłam prawie 30 lat temu uniwersytet — on mnie nie przygotował do pracy, niestety. Teoria owszem była ogromna, praktyka żadna. Trzeba było się nieźle napracować! A młodym teraz jest łatwiej i nie twierdzą, że to źle, ale łatwiej z całą pewnością 😊 Pozdrawiam.

EK: Młodzi mają łatwiej? No nie wiem... I tak, i nie. Pozdrawiam w 36. roku pracy nauczycielskiej.

Podsumowaniem wymiany opinii była niezwykle dojrzała wypowiedź nauczycielki z 36-letnim letnim stażem w zawodzie:

TB: Ja to nawet nie wiem, co napisać, bo brakuje mi słów. To jest wyjątkowa grupa, bo tworzą ją wyjątkowi ludzie. Wszystko, co tu się dzieje, spowite jest niesamowitą życzliwością i sercem, dobrocią, szacunkiem nie tylko dla nas nauczycieli, ale też dla uczniów, dla zawodu. Nikt nie ogląda się na politykę oświatową, robi, co do niego należy, i dużo, dużo więcej. Trafiłam do grupy przypadkiem, pojawiła się na FB stronie, polubiłam i dostałam się do zaczarowanego świata. Zachłysnęłam się. Wszystko było bajecznie ciekawe, potrzebne i piękne: wskazówki, pomoce, pomysły, rady, piękne zdjęcia pięknych ludzi. Fajnie czuć, że nie jest się samemu, że ktoś ma takie problemy jak ja, że rozwiązuje je tak samo, a czasem inaczej. Nie ma tu konfliktu pokoleń. Szanujemy się nawzajem, wspieramy, dzielimy pomysłowością i kreatywnością, uczymy się od siebie. Nie ma dnia, abym nie odwiedziła tej strony, nie poczytała, nie popatrzyła na znane FB twarze. Uwielbiam grupę i wszystkich grupowiczów, którzy sprawiają każdego dnia, że chce się pracować, szukać, że już wracając ze szkoły, myślę, czym zaskoczę jutro swoich uczniów. Jestem nauczycielką z 36-letnim stażem, a idąc do pracy, cieszę się jak dziecko. Proszę Pani, tak właśnie działa ta grupa!

Ten wpis jest potwierdzeniem wyników badań M. Grochowalskiej (2016, s. 32), z których wynika, że na plan pierwszy wysuwa się potrzeba nawiązywania dobrych i trwałych relacji społecznych w grupie zawodowej. Wymiar relacji interpersonalnych obejmuje różne warianty, określane jako: świetny zespół, zaskakująca wspólnota, zgrana paczka, lecz także: obcy sobie ludzie, ludzie, których nic nie łączy, a nawet klika. Z analizy wpisów w grupie wynika, że nauczycielki świetnie funkcjonują w przestrzeni wirtualnej, traktując grupę jako wyjątkowo zgrany zespół.

Podsumowanie

Analiza powyższych treści pozwala stwierdzić, że wpisy nauczycieli z grupy „Nauczyciele wczesnoszkolni” dotyczą różnych zagadnień, takich jak: rozwój zawodowy, droga awansu, prawo oświatowe, reformowanie oświaty, formy do-

skonalenia nauczycieli, prośby o materiały metodyczne: scenariusze zajęć, uroczystości klasowych i szkolnych, arkusze diagnozy dziecka, sprawdziany osiągnięć szkolnych. Nauczycielki podają także adresy stron internetowych, będących źródłem inspiracji, polecają ciekawe publikacje oraz artykuły z zakresu nauczania, wychowania, pracy z dzieckiem niepełnosprawnym, zdolnym, zamieszczają przykłady prac plastycznych i technicznych z opisem ich wykonania czy oryginalnych rozwiązań metodycznych dotyczących np. oceniania kształtującego. Na uwagę zasługuje również ścisły związek tematyki wpisów z cyklem roku szkolnego, porami roku, świętami itp.

Członkowie grupy „Nauczyciele wczesnoszkolni” podkreślają, że posty zawierają wiele pomysłów, inspiracji, rad w kwestiach dydaktycznych i wychowawczych. Dzięki uczestnictwu w grupie możliwa jest wymiana materiałów znajdujących się w zasobach internetowych, np. publikacji, sprawdzianów, arkuszy oceniania kształtującego, kart pracy itp. oraz oryginalnych środków dydaktycznych tworzonych przez członków. Grupa przyczynia się do rozwoju kreatywności, motywuje i inspiruje do pracy, gdyż należy do niej wiele twórczych nauczycielek.

Wiadomo, że praca nauczyciela jest niezwykle stresująca. Jak podkreślają członkowie, grupa działa jak „superwizja”, można się „odżościć”, ale też wspólnie cieszyć.

Jedna z uczestniczek grupy krytykuje, że teraz młodzi nauczyciele mają wszystko „podane na tacy”. Stwierdzenie to znalazło odzew w dyskusji dotyczącej poziomu przygotowania do zawodu studentów. Zdaniem starszej nauczycielki, działające dawniej Studia Nauczycielskie dawały młodemu nauczycielowi o wiele więcej niż współczesne uniwersytety. Szkoły te, podobnie jak niedawno zlikwidowane Kolegia Nauczycielskie, były nastawione na kształcenie praktyczne, uniwersytety zaś wyposażają studentów przede wszystkim w wiedzę teoretyczną, co także ujawniają przeprowadzone przeze mnie badania (Marek, 2015).

W kontekście wyników badań stwierdzam, że wskazane byłoby zwrócenie większej uwagi na praktyczne przygotowanie do zawodu nauczyciela, tworzenie szkół ćwiczeń, zwiększenie kontaktu studentów ze szkołą, podniesienie rangi metodyk w tworzeniu koncepcji studiów nauczycielskich.

Bibliografia

- Banach, C., (1993). *Kształcenie, dokształcanie i doskonalenie nauczycieli. Doskonalenie nauczycieli*. W: T. Pilch (red.), *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*. T. 3. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, s. 295–296.
- Day, Ch. (2004). *Rozwój zawodowy nauczyciela*. Przeł. J. Michalak, wstęp T. Lewowicki. Gdańsk: Gdańskie Wyd. Psychologiczne.
- Dejnaka, A. i in. (2013). *Marketing społeczny w organizacjach komercyjnych i non profit*. Poznań: Wyd. Wyższej Szkoły Bankowej.
- Fabjaniak-Czerniak, K. (2012). *Internetowe media społecznościowe jako narzędzie public relations*. W: K. Kubiak (red.), *Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych niepewności*. Warszawa: Wyższa Szkoła Promocji.
- Goban-Klas, T. (1999). *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*. Warszawa–Kraków: Wyd. Naukowe PWN.
- Grochowalska, M. (2016). *Waloryzowanie pracy nauczyciela w kulturze grupy zawodowej, z doświadczeń początkujących nauczycieli*. „Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna”, nr 1 (7), s. 25–37.
- Ir, E. (2016). *Nauczyciel w kontekście zmian społecznych*. „Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna”, nr 1 (7), s. 51–56.
- Jakubowicz-Bryx, A. (2016). *Wizerunek nauczyciela wczesniej edukacji w opinii rodziców i nauczycieli*. „Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna”, nr 1 (7), s. 7–23.
- Jurczak, A. (2016). *Komunikacja niewerbalna nauczycieli a współczesna edukacja nauczycieli*. „Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna”, nr 1 (7), 2016, s. 133–145.
- Kirkpatrick, D. (2011). *Efekt Facebooka*. Przeł. D. Lipa. Warszawa: Wolters Kluwer Polska.
- Kwaśnica, R. (2003). *Wprowadzenie do myślenia o nauczycielu*. W: B. Śliwerski, Z. Kwieciński (red.), *Pedagogika. Podręcznik akademicki*. T. 2. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Małecy, M. B. (2008). *Analiza rozwoju portali społecznościowych w Internecie*. Warszawa: PARP, <http://docslide.pl/documents/analiza-rozwoju-portali-spoecznościowych-w-internecie.html>
- Marek, E. (2015). *Przygotowanie do zawodu nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej w Polsce*. Piotrków Trybunalski: Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie.
- Paško, I. (2016). *Rozważania o kompetencjach pedagogicznych nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej*. „Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna”, nr 1 (7), s. 105–119.
- Pezda, A. (2011). *Koniec epoki kredy*. Warszawa: Agora.
- Szokolak, A. (2016). *Portret mistrza w zawodzie nauczyciela wczesniej edukacji*. „Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna”, nr 1 (7) s. 39–50.
- Trzeciak, D. (2009). *Czym są Social Media? — Era Social Media*, <http://interaktywnie.com/biznes/blog-eksperski/social-media/czym-sa-social-media-era-social-media-7956> (dostęp: 2 I 2017)
- Zaborowski, Z. (1986). *Psychospołeczne problemy pracy nauczyciela*. Warszawa: WSiP.
- <http://antyweb.pl/gemius-kto-w-polsce-korzysta-z-facebook-a-i-twittera/> (dostęp: 2 I 2017)
- <http://interaktywnie.com/biznes/blog-eksperski/social-media/czym-sa-social-media-era-social-media-7956/podglad> (dostęp: 2 I 2017)
- <http://www.gemius.pl/reklamodawcy-aktualnosci/media-spoecznościowe-jako-kanaly-komunikacji-charakterystyka-uzytkownikow.html> (dostęp: 2 I 2017)
- <http://www.superbelfrzy.edu.pl/category/webinaria/> (dostęp: 2 I 2017)
- <https://pl.wikipedia.org/wiki/Facebook> (dostęp: 2 I 2017)
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Obrz%C4%99dowo%C5%9B%C4%87_doroczna (dostęp: 2 I 2017)
- <https://www.facebook.com/groups/1585349735057602/permalink/1799021723690401/> (dostęp: 2 I 2017)

